

כולם ה'". ודרשינן, "עשיר" הוא רב מובהק הבקי בכל התורה כולה, ו"רש" הוא התלמיד הבא ללמוד, ואם אינו מלמדו — נענש החכם, והקדוש ברוך הוא, **מי שעשאו חכם לזה הרב — עושה אותו טיפש!** והקדוש ברוך הוא שעשאו **טיפש לזה התלמיד — עושה אותו חכם**, בשכר שמסר עצמו על דברי תורה. ועל זה נאמר "עושה כולם ה'", דהיינו, ה' עושה כולם לבריאה חדשה.

זו משנת רבי נתן. ואילו רבי יהודה הנשיא דורש את תפילת יעבץ:

רבי יהודה הנשיא אומר: "אם כרך תברכני" — כפריה ורביה. "והרביה את גבולי" — בכנים ובכנות. "והיתה ירך עמי" — במשא ומתן. "ועשית מרעה" — שלא יהא בי מיהוש ראש ומיהוש אונים ומיהוש עינים. "לבלתי" — שלא ישגבני יצר הרע מלשנות. "עצבני" — אם אתה עושה כן — מוטב, ואם לאו — הריני הולך בנסיכי לשאול. מיד — "ויבא אלהים את אשר שאל!"

ולא רק יעבץ, אלא כל המבקש על מזונותיו ועל צרכיו — נזקקין לו מן השמים למלא משאלותיו.

כיוצא בדבר אתה אומר: נאמר בספר משלי "רש ואיש תככים נפגשו" — מאיר עיני שניהם ה'". בשעה שעני הולך אצל בעל הבית, שאינו עשיר, ואמר "פרנסני!" אם מפרנסו — מוטב, וה' מאיר גם עיני ויזכה לעשירות. ואם לאו, ואינו מפרנסו, על זה נאמר "עשיר ורש נפגשו" — עושה כולם

מוטב! ואם לאו — הריני הולך בנסיכי (133) [בעצבי, בצער ויגון] לשאול, לקבר. כלומר, הריני מת בעצבוני!

וכשהתפלל כך — מיד, ענה ה' לתפילתו, כמו שמסיים המקרא, "ויבא אלהים את אשר שאל".

ולא רק עתניאל הוא יעבץ נתמלאו משאלותיו, אלא כל המוסר עצמו לחזור אחר דברי תורה באופן שכוה, ממלאין לו מן השמים את משאלותיו. ועל כן ממשיכה הברייתא:

כיוצא בדבר אתה אומר: נאמר בספר משלי [כט] "רש ואיש תככים נפגשו" — מאיר עיני שניהם ה'". [ה' מאיר עיני שניהם]. ודרשינן: "רש" — הוא התלמיד שאינו יודע דבר, ואילו "איש תככים" [מלשון "תוך" — בינוני] הוא רב היודע רק שני סדרי משנה או שלשה, ועדיין צריך ללמוד. וכשהוא מלמד את ה"רש", מלמדו הקדוש ברוך הוא מה שעדיין לא הספיק ללמוד, וכל שכן שה"רש" מתלמד. נמצא שה' מאיר עיני שניהם.

ואומרת הברייתא: בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו, ומוסר עצמו לחזור אחר דברי תורה אף על פי שאינו רב מובהק, ואומר לו "למדני תורה", אם הרב מלמדו, ומוסר עצמו על הרבצת התורה — מאיר עיני שניהם ה' —

ואם לאו! על זה נאמר מקרא אחר בספר משלי [כג] "עשיר ורש נפגשו" — עושה